

Produktansvar

Generelt

Ansvar der opstår når et produkt under normal eller dog forventelig brug volder skade på person eller ting (andre ting).

Produktansvar ligger i grænseområdet mellem kontraktsansvaret og deliktsansvaret.

Produktansvar kan påberåbes af enhver skadelidt, medkontrahent eller ikke, som har lidt personskade eller tingsskade (*dog ikke for skade på selve den defekte/farlige genstand, dette reguleres af almindelige køberetlige regler om mangler*).

Mangler → erstatningskrav/mangelskrav sideløbende med erstatningskrav for ”defekter”.

Begreber

Farlighedsbegreb

Anses for farligt, hvis produktet har egenskaber hvorefter det ved sædvanligt brug kan forvolde skade.

Defektbegreb

Når der ikke frembydes den sikkerhed, som med rimelighed kan forventes.

Defektbegrebet anvendes i produktansvarsloven.

≠ ”dur ikke”

≠ Fejlbetjening

Retspraksisudviklede produktansvar

Retspraksisudviklede produktansvar / almindelige ansvar / ulovregulerede ansvar

Enhver skade forvoldt på *person* og på *ting* (både erhvervsting og forbrugerting) uanset deres brug. Skade forvoldt af løseobjekter, fast ejendom eller tjenesteydelser, uanset om handlet som led i erhvervsvirksomhed. Ansvaret knyttet til enhver ydelse der kan gøres til genstand for produktion, afsætning og brug.

Grundbetingelserne for ulovreguleret ansvar

Skaden er forårsaget af et produkt defekt eller farligt på en måde, der *ikke kunne forudses*.

Skaden kan opstå ved, *manglende* egenskaber, *forkerte* egenskaber og *uønskede* bivirkninger.

Skadelidte har **bevisbyrden** for defekt, farlighed og almindelige erstatningsretlige betingelser.

Ansvarsgrundlaget

Udgangspunktet er *culpaansvar*, i form af forsømmelse eller fejl hos den der har, fremstillet, transporteret, opbevaret eller markedsført produktet.

Præsumptionsansvar - dvs. culpa med omvendt bevisbyrde.

Culpabedømmelsen er mindre streng jo længere vi kommer fra industriel produktion. I forhold til private, formentlig samme omfang som øvrig dansk ret.

Udviklingskader og systemskader

Udviklingskader definition

Skader der opstår som følge af at et produkt er defekt eller farligt på grund af egenskab, som hverken var kendt eller burde have været kendt af producenten.

Kunne ikke erkendes på baggrund af den tekniske og videnskabelige udvikling på det tidspunkt, hvor produktet blev bragt på markedet.

Når de uventede egenskaber viser sig at være skadelige, kan der blive tale om at der skal afhjælpes eller advares om risikoen, sker dette ikke kan det medføre ansvar.

- Hvor meget lille gruppe oplever problemer, behøves ikke advarsel.
 - U 1931.1044 H, U 1947.656 Ø

U 1996.1554 H – ”Blødersagen”

- Patienter smittet med HIV fra donorblod. I juli 1984 var skrevet i ”Lancaster” at blod kunne varmebehandles for at inaktivere HIV. Sundhedministeriet og Novo Nordisk A/S iværksatte først foranstaltninger til at bruge varmebehandlede præparater sidst i 1985. Blødere søgte erstatning.
- Myndighederne fandtes hverken at have handlet ansvarspådragende ved først at have gennemført et krav om varmebehandling af alle faktorpræparater med virkning fra den 1. oktober 1985, ved først at have indført et krav om screening af alt donorblod med virkning fra den 1. januar 1986 eller ved i forbindelse hermed at træffe beslutning om en overgangsordning, som indebar, at danske producenter efter den 1. januar 1986 fortsat kunne forhandle varmebehandlede præparater fremstillet af uscreenet blod indsamlet i den sidste del af 1985. Heller ikke Novo Nordisk A/S, som ikke havde været i besiddelse af andre oplysninger end myndighederne, havde handlet ansvarspådragende.

Systemskader definition

Skader som opstår pga. kendt, men ”uundgåelig” risiko. Afvigere som ikke kan betragtes som produktionsfejl.

Sammenlignelig med "accept af risiko", f.eks. rygning, alkohol osv.

Begge skadestyper er **ansvarsfrie**.

Melleghandlerens ansvar

Melleghandler forstås i bred forstand som:

den der har *solgt, importeret, distribueret* eller blot *ejet og udlånt* den skadevoldende genstand.

Som udgangspunkt ansvarlig for egen culpa, efter almindelige erstatningsretlige regler.

Hæfter desuden for fejl og afvigere, som er begået/opstået i tidligere led, uanset melleghandlerens egen culpa. Sammenlign med PAL § 10 og § 10a.

Skadelidte kan frit vælge hvem han vil rejse krav mod, producent eller melleghandler.

Produktansvarsloven

- [Produktansvarsloven \(PAL\)](#).
- [Direktiv 85/374/EØF](#) om produktansvar.

Produktansvarsloven omfatter

Skade forvoldt på *forbrugerting* og *personskade*. Kun skade forvoldt af løsøregerstande, der er bragt i omsætning af erhvervsdrivende producent.

NB! Dækker ikke skade på selve det defekte produkt, jf. PAL § 2, stk. 2, 2. pkt. (*Alm. obligationsret*)

Anvendelsesområde

PAL § 1

Loven gælder for det ansvar, der påhviler en producent og en melleghandler for skade forårsaget af en defekt ved et produkt, der er produceret eller leveret af denne (produktskade).

Der er tale om *udtømmende* bestemmelser. De skal forstås på baggrund af direktivets forståelse ved EU-domstolene.

Hvor loven ikke finder anvendelse, anvendes alene det ulovregulerede produktansvar.

Loven kan *ikke fraviges* ved forudgående aftale *til ulempe for skadelidte* eller den, der indtræder i skadelidtes krav, jf. PAL § 12. Bedre retsstilling kan naturligvis aftales, f.eks. garanti.

Suppleres af almindelige erstatningsregler

PAL § 13

Loven begrænser ikke skadelidtes adgang til erstatning efter almindelige regler om erstatning i eller uden for kontrakt eller i medfør af regler, som er fastsat i eller i henhold til anden lovgivning.

Dvs. at der suppleres med det almindelige ved retspraksisudviklede produktansvar. Desuden finder dansk rets almindelige erstatningsregler anvendelse.

Dette medfører at man evt. kan søge selvriskoen (4000kr) dækket efter de almindelige regler.

Skade

Personskade, tab af forsørger og skade på ting er omfattet af loven, jf. PAL § 2. For tingsskade gælder at disse ikke må være beregnet til erhvervmæssig brug, og heller ikke i øvrigt være benyttet hertil.

Tingsskade betyder "skade på eller ødelæggelse" af ting. *Rene formuetab* er således ikke omfattet.

Begrebet ting

Omfatter genstande, fast ejendom og dyr.

Genstanden skal være beregnet til ikke-erhvervmæssig benyttelse og skal konkret være anvendt i overensstemmelse hermed.

Selvrisiko på 4000 kr pr. skadelidt, jf. PAL § 8, stk. 1.

Skade på det defekte produkt er ikke omfattet, jf. PAL § 2, stk. 2, 2. pkt..

Skyldes skaden et *delprodukt*, f.eks. bremserne på en bil, vil producenten af bremserne være ansvarlig for skaden på resten af bilen.

Produkt

PAL § 3

Ved et produkt forstås enhver løsøregenstand, hvad enten denne er forarbejdet eller er et naturprodukt, og uanset om genstanden er indføjet som en bestanddel af en anden løsøregenstand eller en fast ejendom. Reglerne om produkter omfatter også elektricitet.

Vand er ligeledes omfattet.

Varer og løsøregenstande er i øvrigt rørlige fysisk overgivelige ting og ikke fast ejendom, immaterielle ydelser eller tjenesteydelser.

Producent og melleghandler

Producent er, jf. PAL § 4:

- stk. 1:
 - *Fremstilleren* af et færdigt produkt, delprodukt, råvare.
 - Frembringeren af naturprodukt.
 - Anbringeren af navn, mærke eller andet kendetegn på produktet.
- stk. 2:
 - Den der indfører produkt i EU, med henblik på videresalg udlejning, leasing eller anden omsætning.
- stk. 4:
 - Melleghandleren af produkt hvor skadelidte ikke kan konstatere hvem der er producent.
 - jf. dog stk. 5.

Melleghandler er:

- PAL § 4, stk. 3
 - Den som erhvervmæssigt bringer et produkt i omsætning uden at anses for producent.

Det er som udgangspunkt producenten der skal bære ansvaret.

Producenten er pålagt et *objektivt ansvar*, jf. PAL § 6, stk. 1.

Melleghandleren pålægges et *hæftelsesansvar* for producentens culpa, jf. PAL § 10a.

Melleghandleren er ansvarlig for sin egen (og ansattes) culpa, jf. PAL § 10.

Defekt

PAL § 5, stk. 1, 1. pkt.

Et produkt lider af en defekt, når det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes.

Det er som udgangspunkt skadestidspunktet der er afgørende for defektbedømmelsen.

Dog er tidspunktet hvor produktet blev bragt i omsætning afgørende for producentens erstatningsansvar, jf. PAL § 7, stk. 2.

Ikke skadelidtes *individuelle forventninger* er afgørende, men derimod hvad der generelt måtte forventes.

Produkter der ikke opfylder *offentlige forskrifter* eller *godkendelseskrav*, må i almindelighed anses for defekte.

Producentansvaret og ansvarsfrihedsgrundene

PAL § 6

En producent skal erstatte skade, der er forårsaget af en defekt ved et produkt, som er produceret eller leveret af denne.

Stk. 2. Det påhviler skadelidte at føre bevis for skaden, defekten og årsagsforbindelsen mellem defekten og skaden.

Stk. 1 pålægger således producenten et *objektivt ansvar*, hvilket er strengere end det *præssumptionsansvar* der gælder efter det retspraksisudviklede produktansvar.

Stk. 2 gælder også for det retspraksisudviklede produktansvar.

Adskiller sig ikke væsentligt fra det retspraksisudviklede produktansvar, da ansvarsfrihederne ligner hinanden.

Ansvarsfrihed

PAL § 7

Producenten er ikke ansvarlig, hvis denne beviser:

1) at denne ikke har bragt produktet i omsætning,

F.eks. *tyveri*

- Efter PAL
 - Producent ikke ansvarlig.
 - Tidligere led kan være ansvarlige for deres delprodukter, såfremt defekt fandtes her.
- Retspraksisudviklede ansvar
 - Ansvarlig på culpagrundlag. F.eks. culpa ved opbevaring.

2) at produktet af denne hverken er fremstillet, frembragt, indsamlet eller bragt i omsætning som led i erhvervsvirksomhed,

3) at defekten skyldes, at produktet skal være i overensstemmelse med ufravigelige forskrifter udstedt af offentlig myndighed, eller

4) at det på grundlag af den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, da produktet blev bragt i omsætning, ikke var muligt at opdage

defekten.

Nr. 4 = udviklingsskader.

Stk. 2. Producenten er endvidere ikke ansvarlig, hvis det må antages, at den defekt, der har forvoldt skaden, ikke var til stede på det tidspunkt, da denne bragte produktet i omsætning.

Tidspunktet for ansvarspådragende defektvurdering.

Stk. 3. Producenten af et delprodukt er ikke ansvarlig, hvis denne beviser, at defekten ved produktet skyldes udformningen af det produkt, i hvilket delproduktet indgår, eller anvisninger, som er givet af den, der har fremstillet det færdige produkt.

Undladt advarsel kan pålægge delproducent ansvar efter det retspraksisudviklede ansvar.

Egen skyld

Hvis skadelidte har medvirket til skaden ved *forsæt* eller *grov uagtsomhed* kan erstatning bortfalde eller nedsættes, jf. PAL § 9, stk. 1.

Også *accept af risiko* samt *systemskader* er omfattet af PAL § 9.

EAL § 24, stk. 2 kan anvendes til lempelse af produktansvaret.

Melleghandleransvar

Melleghandleren hæfter for egen og ansattes culpøse handlinger, jf. PAL § 10 og DL 3-19-2.

Omvendt bevisbyrde, jf. PAL § 10 ??????????

Melleghandleren hæfter desuden for producentens culpa, jf. PAL § 10a.

Dette ansvar gælder ligeledes efter det retspraksisudviklede produktansvar.

Melleghandleren er ansvarlig overfor skadelidte uanset om denne er forbruger eller erhvervsdrivende.

Bevisbyrden

Skadelidte skal bevise skaden, fejlen eller forsømmelsen i det tidligere led og årsagsforbindelsen mellem denne og skaden.

Melleghandleren skal herefter bevise at det tidligere led er ansvarsfri, egen skyld, forældelse.

Tilstedeværelsen af PAL § 10 og § 10a har tidligere været problematiseret i den såkaldte "Skov Æg" sag.

Kort oprids af Skov og Æg.

Flere ansvarlige og regres

Flere efter loven ansvarlige *hæfter solidarisk*, jf. PAL § 11, stk. 1. Herudover gælder EAL § 25.

Ansaret fordeles mellem § 4, stk. 1 producenter, jf. PAL § 11, stk. 2.

Den melleghandler eller producent der har betalt erstatning til skadelidt, *indtræder i skadelidtes sted*, jf. PAL § 11, stk. 3.

Melleghandlerens regreskrav gælder også indenfor det retspraksisudviklede produktansvar.

Melleghandleren er særligt beskyttet ved præceptiv lovgivning i medfør af PAL § 10a og det regreskrav det medfører. Melleghandleren er derved beskyttet mod *tidligere leds ansvarsfraskrivelser*.

Forældelse

Forældelsesfristen er generelt 3 år, jf. forældelseslovens § 3, stk. 1.

Den absolutte forældelsesfrist medfører at krav mod producenten indtræder senest 10 år efter den dag, da producenten bragte det skadevoldende produkt i omsætning.